

ФРАНТИШЕК ШЛЬОСЕК

ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

FRANCISZEK SZLOSEK

DOKTOR HONORIS CAUSA

CHARKOWSKIEGO NARODOWEGO
UNIwersytetu PEDAGOGICZNEGO
IMIENIA H. S. SKOWORODY

Харків
2021

УДК 37.013(438)(092)

550

Франтішек Шльосек. Почесний доктор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / За ред. акад. НАПН України Н. Г. Ничкало, член-кор. НАПН України Ю. Д. Бойчука. Харків : ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ, 2021. — 56 с.

Видання присвячено вшануванню відомого польського вченого Франтішека Шльосека з нагоди присвоєння йому звання Почесного доктора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Опубліковано документи і матеріали, що характеризують наукові здобутки Професора, доктора хабілітованого, іноземного члена НАПН України, Голови Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна».

Для науковців, аспірантів, докторантів, викладачів і студентів закладів вищої освіти та інститутів післядипломної освіти.

Publikacja poświęcona jest uhonorowaniu znanego polskiego naukowca Franciszka Szloska z okazji nadania mu tytułu Doktora Honoris Causa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody.

Opublikowane dokumenty i materiały charakteryzują dorobek naukowy Profesora, doktora habilitowanego, członka zagranicznego Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Przewodniczącego Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego „Polska-Ukraina”.

Dla naukowców, doktorantów, habilitantów, wykładowców i studentów uczelni wyższych i instytutów kształcenia podyplomowego.

УДК 37.013(438)(092)

ISBN 978-966-447-155-5

ISBN 978-966-447-155-5

© Ничкало Н. Г., Бойчук Ю. Д., 2021
© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021
© ТОВ ВБ «ІНТЕЛЕКТ УКРАЇНИ», 2021

Харків
2021

**Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди**

**ФРАНТИШЕК ШЛЬОСЕК
ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

**FRANCISZEK SZLOSEK
DOKTOR HONORIS CAUSA
CHARKOWSKIEGO NARODOWEGO UNIWERSYTETU
PEDAGOGICZNEGO IMIENIA H. S. SKOWORODY**

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г.С. СКОВОРОДИ

вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, тел. (057) 700-35-23, факс (057) 700-69-09
e-mail: rector@hnpu.edu.ua, код ЄДРПОУ 02125585

Від 14.06.21 № 07-207

На № _____ від _____

Витяг з протоколу № 5
засідання вченої ради
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
від 2 червня 2021 року

СЛУХАЛИ: Про присвоєння звання «Почесний доктор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди» **Франтішеку Шльосеку**— Голові Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», професору, доктору хабілітованому, іноземному члену НАПН України (ректор, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України Ю. Д. Бойчук).

УХВАЛИЛИ: Присвоїти звання «Почесний доктор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди» **Франтішеку Шльосеку**— Голові Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», професору, доктору хабілітованому, іноземному члену НАПН України за особисті творчі здобутки у дослідженні проблем педагогіки праці, андрагогіки і професійної педагогіки та активну участь у розвитку польсько-української співпраці у сфері освіти і педагогічної науки.

Заступник голови

Учений секретар університету

Юрій БОЙЧУК

Тетяна ТИЩЕНКО

УКРАЇНА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

ДИПЛОМ

ПОЧЕСНОГО ДОКТОРА

рішенням Вченої ради, протокол № 5 від 2 червня 2021 року

Франтішеку Шльосеку

присвоєно звання

ПОЧЕСНОГО ДОКТОРА

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

Ректор

Юрій БОЙЧУК

UCRAINA
UNIVERSITAS NATIONALIS CHARCOVIENSIS
PAEDAGOGICAE SCOVORODIANA

DIPLOMA

DOCTORIS HONORIS CAUSA

Per decisione de Consilium Academic de numero V, ex IUNIUS II, MMXXI

Franciscō Szlosek

titulus collatus est

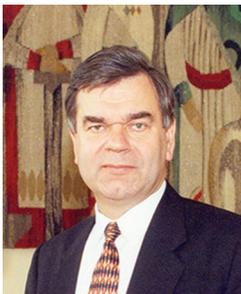
DOCTORIS HONORIS CAUSA

UNIVERSITAS NATIONALIS CHARCOVIENSIS PAEDAGOGICAE SCOVORODIANA

Rector

Georgius BOIČUC

Василь КРЕМЕНЬ

*Президент НАПН України,
Президент Товариства «Знання»
України,
дійсний член (академік)
НАН і НАПН України,
доктор філософських наук,
професор*

Життя в ім'я науки і добра

Творча співпраця освітян і вчених України і Республіки Польща є різноманітною, плідною і перспективною. На початку 90-х років минулого століття склалися передумови для розширення і поглиблення напрямів польсько-української / українсько-польської співпраці. У її розвитку важливу роль відіграє багатоаспектна діяльність талановитого вченого, професора, доктора педагогічних наук (хабілітованого), іноземного члена НАПН України, Голови Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна» Франтішека Шльосека.

Професор Шльосек — знаний дослідник проблем теорії і практики професійної освіти, порівняльної педагогіки, андрагогіки, педевтології і педагогіки праці. У його незвичайній особистості поєднується талант педагогічної дії, життєва мудрість й енциклопедичні знання.

Досліджуючи проблеми педагогіки праці, Франтішек Шльосек доводить, що саме праця є основою творчості, головним засобом задоволення матеріальних і духовних потреб, передумовою самовдосконалення і самореалізації. Педагогіку праці Професор Франтішек Шльосек збагатив новими аксіологічно-антропоцентричними смислами: правдивість і відкритість до нових знань і вмінь, інтелігентність, шляхетна вихованість, наукова толерантність.

Професор Шльосек є втіленням «правдивості» у науці, в освіті, в житті. На його думку, важливо не загубити, а розвивати і зміцнювати цю рису на етапі оволодіння професійними знаннями і вміннями. Невід'ємною ознакою успішного розвитку особистості він вважає відкритість особистості науковця (педагога) до своєї та інших культур, до світу і часу, в якому живемо і на запити якого маємо відповідати.

Заслуговує на особливу увагу і науково-педагогічна наставницька діяльність Ф. Шльосека, який у кожному своєму учневі виховує високі моральні якості, педагогічну культуру, відповідальність, духовне благородство, пошану до наукових аргументів інших дослідників.

Творчі пошуки Франтішека Шльосека гармонійно поєднуються з просвітницькою і міжнародною діяльністю, яку він спрямовує на плідну співпрацю польських та українських учених, заслуговують найвищої оцінки.

Професор Шльосек є частим гостем українських закладів освіти різних типів. Він неодноразово зустрічався з викладачами, майстрами виробничого навчання і керівниками закладів професійної (професійно-технічної) і вищої освіти, знайомив їх з польським досвідом, висловлював свої роздуми щодо суперечностей і викликів у підготовці сучасного виробничого персоналу. Поєднання професіоналізму й любові до цієї складної і надзвичайно важливої освітянської системи викликає повагу в українських педагогів, бажання ще і ще раз зустрітися з ним, щоб обговорити нагальні проблеми.

Буваючи в українських університетах, Ф. Шльосек завжди виявляє інтерес до діяльності Центрів полоністики. Кожна зустріч у такому центрі перетворювалася у цікаве спілкування, під час якого висловлювалися перспективні пропозиції щодо розширення діяльності таких центрів, надання їм конкретної допомоги в забезпеченні необхідною навчальною методичною літературою, сприяння в обміні групами студентів та викладачів України в Польщі. А після цих зустрічей неодмінно розпочиналися нові напрями співпраці — і наукової, і навчальної, і культурологічної.

Як іноземний член Національної академії педагогічних наук України (обраний Загальними зборами 16 грудня 1999 р.), Ф. Шльосек активно впливає на розширення напрямів спільних наукових досліджень, здійснення об'єктивної експертизи їх результатів. Він неодноразово брав участь у роботі Загальних зборів Національної академії педагогічних наук України, засіданнях Відділення професійної освіти і освіти дорослих (до 2008 р. — Відділення педагогіки і психології професійно-технічної освіти). У 2013 р. Професору Франтішеку Шльосеку було присвоєно високе звання Почесного доктора (HONORIS CAUSA) Хмельницького національного університету, що стало прикметною подією у науково-освітній співпраці України і Республіки Польща.

Висловлюю сердечну вдячність талановитому вченому, професору, доктору педагогічних наук (хабілітованому), іноземному члену НАПН України, Голові Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна» Франтішеку Шльосеку за виховання майстрів педагогічної дії для інноваційної освіти, за щире ставлення до вчених і освіти України.

Переконаний, що присвоєння Професору Франтішеку Шльосеку високого звання Почесного доктора (HONORIS CAUSA) Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди — це подія важлива і цілком закономірна, оскільки наукове кредо науковця тісно пов'язане з ідеєю «сродної праці» і філософію серця Г. Сковороди.

Ми щиро цінуємо мудрість, терпіння, доброзичливість, професійний досвід і щоденну кропітку працю Ф. Шльосека і бажаємо невичерпної енергії, натхнення, оптимізму і нових здобутків на педагогічній ниві.

Юрій БОЙЧУК

*Ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
член-кореспондент НАПН України,
доктор педагогічних наук,
професор*

Франтішек Шльосек — знаний польський учений, педагог, громадський діяч і великий друг України

У ствердженні України як суверенної і незалежної демократичної держави значущим є добросусідські відносини, взаємовигідне партнерство і дружня підтримка країн, що становлять велику європейську родину. Серед них Республіка Польща — стратегічний партнер в євроінтеграційному поступі та євроатлантичних устремліннях України. Сусідня Польща першою у світі визнала державну незалежність України. Двосторонні відносини поглиблює широкий діалог і співпраця в культурно-гуманітарній сфері. На особливу увагу заслуговує міжнародне науково-освітнє співробітництво України і Республіки Польща. У перших міжурядових документах, зокрема Угоді між Урядом України і Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі культури, науки і освіти (1997), акцентовано на тому, що його підґрунтя становить усвідомлення етнічної і культурної близькості українського і польського народів, а також той значний внесок наших народів у розвиток обох держав та їхніх культур, виявляючи прагнення до взаємовигідного співробітництва в галузі культури, мистецтва, науки, освіти та інформації, поглиблення співпраці між академіями наук, науково-дослідними установами, закладами освіти. Водночас особливого значення надається безпосереднім особистим контактам освітян, митців, науковців.

Франтішек Шльосек — доктор хабілітований, професор, іноземний член НАПН України, директор Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві (2004–2019), Голова Наукового педагогічного товариства «Польща-

Україна», провідний учений у галузі педагогіки праці, професійної освіти, педевтології, освіти дорослих був одним із засновників співпраці Комітету педагогічних наук Польської академії наук і Національної академії педагогічних наук України. Його наукові пошуки охоплюють широке дослідницьке поле питань теорії й методології професійної освіти, дидактики професійної школи, теорії педагогіки праці в її сучасному розумінні як субдисципліни педагогіки, що тісно пов'язана з практичною діяльністю людини. У своїх численних дослідженнях він обґрунтував основні положення та концептуальні підходи щодо педагогіки праці, актуалізував її значущість з урахуванням сучасних мінливих і нестабільних умов життєдіяльності людини та посилення вимог до професійної діяльності.

Науковий доробок ученого становить понад 450 наукових та навчально-методичних праць, серед яких монографії, навчальні і методичні посібники, енциклопедичні словники, навчальні програми для спеціальних дисциплін закладів професійної та вищої освіти. Осмислення цих багатолітніх напрацювань талановитого і наполегливого дослідника, досвідченого педагога і організатора освіти доводить його відданість передусім тим питанням педагогічних наук, що пов'язані з підготовкою, вихованням, професійним і особистісним становленням вчителя професійної школи, педагога-майстра.

Важливий напрям наукових досліджень Франтішека Шльосека — педагогіка праці і дидактика професійної підготовки, що охоплює питання змісту підготовки вчителів теоретичних предметів у закладах професійної освіти, професійної підготовки як поняттєвої категорії педагогіки праці, дидактичних вимірів результатів навчання і підготовки учнів до професійної діяльності, аналізу чинників ефективності дидактичного процесу, сутності і способів модернізації педагогічних методів, форм і засобів у професійній підготовці, класифікації методів навчання, розвивального потенціалу дидактичних ігор, сутності проєктного методу, типів проєктів та їх оцінювання, програми виробничих практик для вчителів технічних дисциплін.

Професіографічний вектор дослідницьких пошуків ученого засвідчує не лише постійний інтерес до особистості вчителя професійної школи, а й прагнення дослідити професію педагога в її суспільно-цивілізаційному вимірі, філософському призначенні, дидактично-прогностичній і просвітницько-практичній функціях. З огляду на це надзвичайно широкою й яскравою є палітра таких

досліджень: обґрунтування моделі вчителя теоретичних предметів у закладах професійної освіти, сутності його особистісних якостей, структури кваліфікації, окреслення підходів у фаховій характеристиці викладача та інструктора професійних предметів, осучаснення організаційно-програмних положень виробничої практики вчителів професійної освіти, визначення організаційно-програмних передумов предметно-методичного засвоєння знань вчителів теоретичних професійних дисциплін та ін. Без перебільшення можна стверджувати, що програмним стрижнем професіографічних досліджень є філософські пошуки відповіді на одне з головних питань освіти — вчитель: професія чи покликання?

Помітним є інтерес ученого до порівняльних досліджень, зокрема з проблем удосконалення системи підготовки вчителів професійної освіти в тогочасних Польщі, України, Чехословаччини та ін. Це знайшло відображення не лише в теоретичних узагальненнях вченого, висвітлених, для прикладу, в монографії “*Doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych w Polsce i Czechosłowacji*” «Підвищення кваліфікації вчителів професійної освіти в Польщі і Чехословаччині» (Варшава: Інститут підготовки вчителів, 1988), а й у наукових дискусіях, зокрема під час польсько-чехословацької конференції «Удосконалення вчителів професійної освіти в Польщі і Чехословаччині» (1988).

Звертають на себе увагу конкретно наукова й загальна ерудиція досвідченого дослідника, вираженість у послуговуванні наявних й обґрунтуванні нових дефініцій поняттєвого поля педагогічних наук, прагнення забезпечити максимальну коректність емпіричних досліджень, наблизитися до самої сутності осмислюваного феномена. У нормативно визначену педагогічну систему координат поряд із науковими категоріями з їх прийнятою строгістю, логічною формалізованістю дослідник часто вводить артикульовані філософським осмисленням поняття, положення, назви: «час змін у вдосконаленні вчителів», «не називав би цього кар’єрою», «зміст виховання для миру», «методист удосконалюється», «нові елементи в удосконаленні вчителя», «дидактичне телебачення в замкненому полі», «колумби вчительських професійних практик», «партнер, який діє точно, швидко і результативно», «є така школа», «доробимо ж концепцію змін в міру сьгоднішніх потреб», «дорога і бездоріжжя у підготовці вчителів у Польщі» тощо. Такий підхід надзвичайно олюднює педагогіку як науку, поглиблює її гуманістичний потенціал.

Питання, що перебувають у полі зору дослідника, завжди співзвучні часу, а подекуди й випереджають його. Такими є: дослідження організаційно-програмних передумов підготовки і вдосконалення вчителів професійних шкіл на двотисячний рік (Бидгощ, 1990), проекти навчання польських спеціалістів з урахуванням німецького досвіду, доцільність застосування ірландського FAS у Польщі (1990), проблемна стратегія у професійній підготовці (1990), функціональні дослідження експериментальної діяльності в лабораторії CAD/CAM (1995), реформа системи професійної освіти в Польщі в контексті змін в освіті (2000).

Початок 1990-х пов'язаний із новим етапом пошуків дослідника, що вплинув на визначення його наукових інтересів на подальші роки. У центр уваги вченого — питання освіти дорослих. Франтішек Шльосек із властивим для нього прогностичним мисленням звертається до розгляду дидактичних аспектів освіти дорослих, змісту професійної підготовки дорослих у неформальній освіті, проблеми підготовки дорослих і нових вимог ринку праці.

Професору Франтішеку Шльосеку властиві глибока інтелігентність й надзвичайна наукова порядність. У його нарисах про творчість знаних і шанованих педагогів, посвятах до творчості колег, однодумців, друзів спостерігаємо дивовижну людяність, неймовірну вдячність, вдумливість про значущість особистісних звершень в житті окремої людини та суспільства і водночас відповідальність перед самим собою і майбутніми поколіннями. Такими є праці: Захоплення Тадеуша Новацького людською працею // Тадеуш В. Новацький Людська праця: аналіз поняття / пер. з пол. Юлії Родик. — Львів: Літопис, 2010. — С. 17–20; Професор звичайний доктор хабілітований Станіслав Качор — педагог з широкими горизонтами мислення і діяльності / Герлах Р., Шльосек Ф. // Станіслав Качор. ДОКТОР HONORIS CAUSA Академії педагогічних наук України / за ред. Н. Г. Ничкало, І. А. Зязюна. — Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. — С. 8–21; Тадеуш Вацлав Новацький — видатний педагог ХХ–ХХІ століть / Зигмунт Вятровський, Франтішек Шльосек // Тадеуш Вацлав Новацький — Доктор HONORIS CAUSA Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / за ред. В. П. Андрущенко, Н. Г. Ничкало. — Київ, 2005. — С. 10–14; Profesor Nella Grygoriwna Nyczkało, czyli mój Mistrz – wzór taktu – przyjaciel // Kształcenie Zawodowe i Pedagogiczne na Ukrainie: myśli, koncepcje Nelli G. Nyczkało / Instytut Technologii Eksploatacji — PIB w Radomiu, Instytut Pedagogiki Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie. — Warszawa: Radom, 2009.

(Професор Нелля Григорівна Ничкало, або Мій Учитель — взірець такту, друга//Професійна освіта і педагогіка в Україні: ідеї, концепції Неллі Ничкало / Варшава, Радом, 2009.

Як особистість з науковою репутацією солідного вченого, принципового дослідника, людини з високою професійною і життєвою активністю, дипломатичними підходами, беззаперечним авторитетом мудрого наставника, Франтішека Шльосека залучено до складу редакційних колегій багатьох відомих в Україні і Республіці Польщі фахових періодичних видань з педагогічних наук. Це зокрема, українська періодика: Професійно-технічна освіта: журнал / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України; Порівняльна професійна педагогіка = Comparative Professional Pedagogy: наук. журнал. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Хмельницьк. нац. ун-т; Edukacja Zawodowa i Ustawiczna: Polsko-Ukraiński Rocznik Naukowy. Професійна і неперервна освіта: польсько-український щорічник/ Акад. спец. педагогіки ім. Марії Гжегожевської у Варшаві, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих Нац. акад. пед. наук України; Естетика і етика педагогічної дії: зб. наук. пр. / Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, Полтавський нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка; Рідна школа: науково-метод. журнал.

Багатогранність творчої особистості Франтішека Шльосека яскраво виявилася в не лише в науковій, а й широкій просвітницькій та громадській діяльності. Окрема її сторінка пов'язана з роботою Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна». Ідея його створення (1998) належить академікам Національної академії педагогічних наук України Івану Зязюну та Неллі Ничкало. З польської сторони ініціатором поглиблення українсько-польських наукових зв'язків і переведення їх у площину офіційного співробітництва виступив Франтішек Шльосек, який впродовж тривалого часу виконує почесну місію Голови Наукового педагогічного товариства «Україна-Польща», яке інституційно набуло оформлення 2005 року. За цей час польсько-українська наукова співпраця вийшла на новий рівень і здійснювалася у рамках двосторонніх угод між науковими установами та закладами освіти обох країн, проведення спільних освітніх і наукових заходів, організації стажування, наукових та студентських обмінів, видання науково-педагогічних праць і періодики.

У цьому контексті знаковою подією було започаткування і почергове проведення в Республіці Польща та Україні кожні два роки наукових форумів. Ідейним натхненником, відповідальним організатором, невтомним популяризатором цих наукових

зустрічей, членом редакційних колегій видань, приурочених до них, став професор Ф. Шльосек. За його безпосередньої участі визначалася проблематика восьми форумів, здійснювалися важлива підготовча робота, попередні контакти, видавничі проєкти.

Дев'ятий форум має відбутися у Республіці Польща. Нині не лише перед нашими країнами, а й цілим світом постали нові глобалізаційні виклики — пандемія й пов'язані з цим ризики в освіті: перехід на дистанційну форму навчання, подальше опанування і широке впровадження нових інформаційних технологій, особистісна взаємодія учасників освітнього процесу в форматі онлайн. Як і в попередніх зустрічах, польські й українські педагоги в умовах невизначеності доріг і бездоріжжя освіти шукатимуть відповіді на актуальні виклики сучасності. У цих наукових студіях їх невтомний організатор та незмінний спікер Франтішек Шльосек здійснюватиме свою величну місію — служіння освіті і педагогіці, просвітництву, вихованню учнівської і студентської молоді.

Prof. dr hab. Jan ŁASZCZYK

Kierownik Zakładu Metodologii

i Pedagogiki

Twórczości Akademii Pedagogiki

Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

w Warszawie,

członek zagraniczny NANP Ukrainy,

wiceprzewodniczący

Międzynarodowej Asocjacji

Rektorów Pedagogicznych

Uniwersytetów Europy

Franciszek Szlosek — Człowiek i Praca

Wspólnotę akademicką każdej szkoły wyższej cieszy fakt wyróżnienia jej członka przez uznane środowisko naukowe. Poziom zadowolenia rośnie, gdy wyróżnienie przychodzi z zagranicznego ośrodka naukowego, a zwłaszcza gdy przyjmuje postać doktoratu honoris causa. Jest to najwyższa godność akademicka, jaką może przyznać uniwersytet, dając wyraz szczególnego docenienia twórczego dorobku naukowego, organizacyjnego, społecznego i dydaktycznego honorowanej osoby. Przyznanie doktoratu honoris causa prof. Franciszkowi Szloskowi społeczność Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej przyjmuje także jako wyraz docenienia dojrzałości naszego środowiska. Dajemy tym samym wyraz przekonaniu, że miejsce naszej Akademii wśród polskich uczelni oraz jej pozycję naukową budują dokonania wielu pokoleń ludzi nauki, którzy swoje talenty, pracę i pasję poznawczą skierowali na rozwój nauk o wychowaniu, kształcenie pedagogów, gruntowanie etosu służby drugiemu człowiekowi i wypełnianie powinności społecznych. Do tej budowy niemały wkład wniósł dzisiejszy Nominat poprzez rezultaty swojej pracy naukowej, kształceniowej a także wielostronnej działalności organizacyjnej. Nasze środowisko ten wkład docenia i odnosi się do niego z ogromnym szacunkiem bo w wymiarze istotnym poszerza on obszar uprawianej w Akademii problematyki badawczej, pogłębia i wzmacnia współpracę i wymianę międzynarodową, sprzyja tworzeniu wzorców kierowania jednostką, pomnaża dorobek wydawniczy, przyspiesza kariery naukowe młodych, powiększa krąg przyjaciół i sympatyków Szkoły. Wiele tego, a przecież nie sposób

wymienić wszystkich dokonań, a zwłaszcza poddać ich szczegółowej charakterystyce. Ograniczam się zatem do najważniejszych. Profesor Franciszek Szlosek przynależy do grona wiodących autorów uprawiających pedagogikę pracy w Polsce. W tym obszarze badawczym posiada znaczące osiągnięcia i ustalony autorytet. W osobie Franciszka Szloska widzimy naukowca, badacza, profesora, organizatora życia naukowego, społecznika, laureata wielu nagród i honorów.

Charakteryzując sylwetkę kandydata warto — jak sądzę — wskazać jego nietypową drogę do pedagogiki. Prof. F. Szlosek jest absolwentem (1974) Politechniki Warszawskiej — Wydziału Mechanicznego tej Uczelni. Uzyskanie doktoratu z pedagogiki poprzedziło długoletnie kierowanie Zespołem Szkół Zawodowych w Ursusie owocujące nabyciem bogatego doświadczenia w realizacji kształcenia technicznego oraz organizowania i kierowania procesami tego kształcenia. Jest zatem naturalne, że w uprawianej przez Prof. Franciszka Szloska pedagogice daje się dostrzec wyraźne rysy podejścia „inżynierskiego”. W Jego najważniejszych pracach można bez trudu zauważyć tendencję do łączenia teoretycznych studiów z praktyką edukacyjną. Prowadzone tam rozważania konceptualne przyjmują bardzo często postać modelowania rzeczywistości, stanowiącego z kolei podstawę projektowania działalności praktycznej. Tym samym prof. F. Szlosek kontynuuje piękną tradycję rozciągającą się od Stanisława Staszica do Tadeusza Nowackiego, twórcy dyscypliny pedagogicznej, której przedmiotem są problemy wychowania przez pracę, kształcenia ogólnotechnicznego, orientacji, poradnictwa i doradztwa zawodowego, kształcenia i wychowania zawodowego, kształcenia ustawicznego oraz problemy edukacyjne i humanizacyjne zakładu pracy. Dzięki działalności prof. Franciszka Szloska zarówno postać jak i twórczość pedagogiczna prof. Tadeusza Nowackiego oraz przedstawiciele jego szkoły naukowej została przyswojona także pedagogom ukraińskim. Szczególną formę kontynuacji tej szkoły naukowej przyjęło Ogólnopolskie Seminarium Badawcze zainicjowane przez prof. Franciszka Szloska w sierpniu 2000 roku. Jak pisze inicjator „Z założenia OSB (Ogólnopolskie Seminarium Badawcze — dop. mój — J. Ł.) jest *ruchem naukowym* powstałym w wyniku zespolenia działań kilku kierowników seminariów doktoranckich (reprezentujących różne uczelnie i ośrodki naukowe) w celu stworzenia płaszczyzny umożliwiającej ich doktorantom budowę własnego warsztatu badawczego.” Kierowane przez prof. Franciszka Szloska Seminarium może mówić o wielu swoich osiągnięciach, z których inspiracja do własnego rozwoju naukowego, uzyskiwane przez uczestników stopnie

naukowe czy wreszcie opublikowanie kilkunastu monograficznych tomów z serii „Badanie–Dojrzewanie–Rozwój (na drodze do doktoratu)” to tylko niektóre z nich.

Funkcjonowanie Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego stanowi przykład tego, że aktywność prof. Franciszka Szloska cechuje ciągłość działania. Innym przykładem takiej ciągłości jest współorganizacja konferencji o wspólnej nazwie Naukowe Forum Polska — Ukraina (dotychczas przeprowadzono 8 takich międzynarodowych spotkań). Wydarzenia te dla zagranicznego uczestnika posiadają znaczenie szczególne właśnie ze względu na ich ciągłość oraz systematyczności ich realizacji. Zarówno ciągłość jak i systematyczność (spotkania odbywają się co dwa lata od roku 2005 naprzemiennie — w Polsce i Ukrainie) stanowią świadectwo efektywnej współpracy naukowej społeczności pedagogów-badaczy oraz praktyków obu krajów. Forum stanowi niezwykle wartościową formę prezentacji rezultatów badań oraz, wielokrotnie, jest inspiracją dla projektowania programów kolejnych eksploracji badawczych. Obecnie można zasadnie twierdzić, że te naukowe spotkania skutkują już gotowością przedstawicieli obu środowisk pedagogicznych do podjęcia projektów badawczych realizowanych wspólnie. To ważna zasługa, którą — przynajmniej po części — należy przypisać kandydatowi do tytułu doktora honoris causa. Inne niekwestionowane dokonania uzyskane w ramach współpracy z Ukrainą, a zwłaszcza Narodową Akademią Nauk Pedagogicznych to: doprowadzenie do przetłumaczenia książek Czesława Kupisiewicza, Tadeusza Nowackiego i Tadeusza Lewowickiego na język ukraiński, Wasyla Kremienia, Iwana Zjaziuna (tłumaczenie F. Szlosek) oraz Wiktora Andruszczenki na język polski, wydanie 15 tomów rocznika polsko-ukraińskiego pt. „*Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia*” pod red. T. Lewowickiego i J. Wilsz oraz I. Zjaziuna i N. Nyczkało (1999–2014), zainicjowanie w 2015 roku nowej edycji rocznika polsko-ukraińskiego pt. „*Kształcenie zawodowe i ustawiczne*” pod red. Adama Solaka (red. naczelny) i Nelli G. Nyczkało (z-ca red. naczelnego), opublikowanie książki pt. „*Kształcenie zawodowe w Polsce i Ukrainie — na tle przemian*” autorstwa N. Nyczkało i F. Szloska. Warszawa — Radom 2008, zorganizowanie ponad 30 konferencji, w których głównymi uczestnikami byli pedagodzy z obydwu krajów, promocja polskich profesorów w procesie uzyskania członkostwa Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, promocja polskich profesorów w procedurach uzyskania doktoratów honoris causa Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych oraz uniwersytetów pedagogicznych Ukrainy.

Zgromadzony dorobek naukowy prof. Franciszka Szloska imponuje zarówno w wymiarze ilościowym jak też różnorodności podejmowanej problematyki poznawczej. Na dorobek ten składa się ponad 10 autorskich monografii, ponad 20 publikacji książkowych, których jest redaktorem bądź współredaktorem, a także ponad 450 artykułów i opracowań publikowanych w różnych czasopismach. Dorobek ów tworzą zarówno prace studyjne, przeglądowe i syntetyzujące jak też doniesienia z badań i recenzje, a także prace o charakterze podręcznikowym. Nie sposób wymieniść wszystkich powstałych w wyniku prowadzonych badań i studiów prac Profesora. Podejmuje w nich zagadnienia dotyczące problematyki szkolnictwa zawodowego i jego powiązań z rynkiem pracy, dydaktyki i dydaktyki zawodowej, funkcjonowania systemu polskiej edukacji, w tym reformy szkolnej, wykorzystania nowoczesnych środków kształcenia w pracy szkoły, teorii kształcenia dorosłych.

Naukowa charakterystyka Profesora Franciszka Szloska nie byłaby pełna bez przywołania Jego działalności w obszarze organizacji nauki w Polsce. Jego zdolności organizacyjne i kierownicze zostały dostrzeżone wcześniej zarówno w instytucjach, w których pracował jak też poza nimi. Są one rozliczne oraz ulokowane w różnych sferach. Nie sposób w tym miejscu omawiać każdej pełnionej funkcji z osobna ograniczam się zatem do wskazania najważniejszych. A więc kolejno Kandydat pełnił lub pełni funkcję:

- Dyrektora Zespołu Szkół Zawodowych w Ursusie (1978–1986).
- Redaktora naczelnego ogólnopolskiego czasopisma „*Szkoła Zawodowa*” w latach 1988–1991.
- Kierownika Zakładu Przedmiotów Zawodowych w Instytucie Kształcenia Nauczycieli w Warszawie (1985–1990).
- Rektora Wyższej Szkoły Umiejętności Pedagogicznych i Zarządzania (1997–2000).
- Rektora Wyższej Inżynierskiej Szkoły Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy (2002–2003).
- Z-ca dyrektora Instytutu Pedagogiki w Akademii Podlaskiej (2002–2005).
- Dyrektora Instytutu Pedagogiki w Akademii Pedagogiki (od 2005 roku do 2020).
- Członka Prezydium, Z-cy przewodniczącego Zespołu Pedagogiki Pracy Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN.
- Członka Rady Redakcyjnej czasopisma *Pedagogika Pracy* w latach 1993–2011.

- Członka Rady Naukowej czasopisma *Edukacja Ustawiczna Dorosłych* (od 2015 roku do chwili obecnej).
- Członka Rady naukowej polsko-ukraińskiego rocznika naukowego pt. *Edukacja Zawodowa i Ustawiczna*.
- Członka Rady redakcyjnej czasopisma ukraińskiego pt. *Porównawcza Pedagogika* („*Pedagogika porównawcza*”) od 2012 roku do chwili obecnej.
- Członka Rady Naukowej czasopisma ukraińskiego pt. *Profesjonalna Oswita (Edukacja Zawodowa)* od 1999 roku do chwili obecnej.
- Członka Rady Redakcyjnej czasopisma ukraińskiego pt. *Estetyka i Etyka* od 2015 roku do chwili obecnej.
- Członka zwyczajnego Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy — od 1999 roku.
- Członka Komitetu Głównego Olimpiady Wiedzy Technicznej — w latach 1999–2014.
- Członka Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego.

Działalność naukowa i społeczna Profesora Franciszka Szloska została doceniona przez najwyższe władze, czego dowodem przyznanie Nominatowi wysokich odznaczeń państwowych: Srebrnego i Złotego Krzyża Zasługi, Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski a także Medalu Komisji Edukacji Narodowej.

Przytoczone dokonania i zasługi dowodzą, że nie można mieć najmniejszych wątpliwości co do tego, że Pan Profesor Franciszek Szlosek w pełni zasługuje na zaszczytne wyróżnienie znakomitej uczelni jaką jest Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Charkowie, którego misja jest tak bliska naukowej i pedagogicznej działalności Kandydata.

Prof. zw. dr hab. Ryszard BERA

Kierownik Katedry Pedagogiki

Pracy i Andragogiki

Wydziału Pedagogiki i Psychologii

Uniwersytetu Marii Curie-

Skłodowskiej w Lublinie

**Rekomendacja
w procesie nadania Panu Profesorowi
Franciszce SZŁOSKOWI
zaszczytnego tytułu Doktora Honoris Causa
Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego
imienia H. S. Skovorody,
Przewodniczącemu Naukowego Towarzystwa
Pedagogicznego „Polska-Ukraina”, członkowi
zagranicznemu Narodowej Akademii Nauk
Pedagogicznych Ukrainy**

Pan Profesor Franciszek SZŁOSEK należy do najwybitniejszych współczesnych pedagogów pracy, twórczo wzbogacając dorobek swoich Mistrzów: prof. Tadeusza W. Nowackiego i prof. Zygmunta Wiatrowskiego. Dzięki Jego inicjatywom programowym, wartościowym publikacjom naukowym, promowaniu młodych kadr pedagogicznych oraz niezwykłemu zaangażowaniu bardzo owocnie rozwija się ta subdyscyplina pedagogiki w Polsce. Inspiruje także i rozwija od wielu już lat naukową współpracę pedagogów polskich i ukraińskich. Szacunek i uznanie zaskarbił sobie nie tylko dzięki bogatemu dorobkowi naukowemu, pełnej poświęcenia działalności naukowo-dydaktycznej ale jako Człowiek Wielkiego Serca i Kultury Osobistej, Wrażliwy Humanista i Mistrz Pedagogii, Wychowawca wielu młodych pedagogów. Jest niezawodnym przyjacielem bratniego nam narodu ukraińskiego, popularyzuje w naszym kraju dorobek naukowy pedagogów z różnych ośrodków akademickich Ukrainy. Jeden z inicjatorów i konsekwentnych realizatorów cyklicznych spotkań polskich i ukraińskich pedagogów w ramach Naukowego Forum Polsko-Ukraińskiego/Ukraińsko-Polskiego, które jest organizowane naprzemiennie w Polsce i na Ukrainie. Ta forma dyskursu naukowego bardzo dobrze służący wymianie doświadczeń i zacieśnianiu naszej współpracy.

Prof. Szlosek ma rozległe zainteresowania naukowe, w których kluczową rolę pełni pedagogika pracy, pedeutologia i dydaktyka. Podejmuje problemy badawcze z zakresu kształcenia zawodowego, przygotowania profesjonalnego, funkcjonowania oraz doskonalenia nauczyciela szkoły zawodowej a także z doradztwa zawodowego. Jest w tych obszarach badań naukowych niekwestionowanym ekspertem.

Ma On niezwykle bogaty życiorys zawodowy i naukowy. Oto kilka ważnych etapów w jego rozwoju. Jest absolwentem szkoły średniej o profilu przemysłowo-pedagogicznym oraz studiów technicznych na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej, które ukończył w 1974 roku. Przygotowanie zawodowe wpłynęło w sposób zasadniczy na Jego dalsze losy zawodowe i rozwój naukowy. Stał się nauczycielem zawodu z zamiłowania i pasji. Pracował z młodzieżą w Zespole Szkół Zawodowych im. S. Starzyńskiego w Warszawie oraz jako wykładowca przedmiotów technicznych a następnie zastępca dyrektora Zespołu Szkół Budowy Traktorów w Warszawie-Ursusie. Ważnym momentem w jego rozwoju zawodowym było podjęcie pracy w 1985 roku w Instytucie Kształcenia Nauczycieli w Warszawie, gdzie pełnił funkcje kierownika Zakładu Przedmiotów Zawodowych. Doktoryzował się w 1985 roku w Instytucie Badań Pedagogicznych na podstawie dysertacji pt. „Przygotowanie a praca nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dra hab. Zygmunta Wiatrowskiego.

Do znaczących jego osiągnięć naukowych w minionych latach należy zaliczyć udział w badaniach zespołowych w zakresie przygotowania zawodowego i doskonalenia nauczycieli szkół zawodowych. Ich rezultatem był raport pt. „Kształcenie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów mechanicznych” oraz dwie charakterystyki zawodowe: nauczyciela przedmiotów mechanicznych i instruktora nauki zawodu. Na podstawie prowadzonych badań wydał dwie monografie z tego zakresu. Aktywnie uczestniczył w pracach Ogólnopolskiego Seminarium Pedagogiki Pracy. Pod koniec lat 90. był członkiem zespołu badawczego realizującego grant Komitetu Badań Naukowych. Bardzo wysoko zostały ocenione Jego kolejne publikacje: „Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych” (Radom 1995; 1996; 1997, 1998) oraz „Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli w Polsce” (Radom 1995) a także „Teoretyczne i praktyczne osnowy profesyjnej oswity” (Kijów 1997). Publikacje te stanowiły ważny głos w dyskusji dotyczącej kształtowania nowoczesnego modelu edukacji zawodowej w naszym kraju w zmienionych warunkach społeczno-ekonomicznych. Niezwykła aktywność badawcza i dociekliwość naukowa zaowocowała

Jego kolejnym awansem naukowym. W 1997 roku na podstawie bogatego dorobku naukowego i publikacji pt. „Dydaktyka oświaty zawodowej — na podstawie oświaty zawodowej Polski” uzyskał stopień doktora habilitowanego w Instytucie Pedagogiki i Psychologii Oświaty Zawodowej Akademii Nauk Pedagogicznych w Kijowie. Jego konsultantem w postępowaniu habilitacyjnym była wybitna pedagog, niezwykle ceniona w polskim środowisku naukowym Pani prof. Nella Nyczkało.

Kolejne lata pracy zawodowej Pana prof. Franciszka Szloska to czas wypełniony aktywnością badawczą i organizacyjną. Był On między innymi organizatorem od 1994 roku cyklicznej konferencji międzynarodowej pod nazwą „Drogi i bezdroża kształcenia nauczycieli” a od 2000 roku Szkoły Metodologicznej — Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego, które organizowała przez 16 lat. Spotkania naukowe odbywały się zarówno w Polsce, jak i na Słowacji i Ukrainie. Ich pokłosiem było 15 tomów z serii: „Badania–Dojrzewanie–Rozwój”. Z tą niezwykle bogatą działalnością naukową łączył liczne odpowiedzialne funkcje w szkolnictwie wyższym. W latach 1993–1999 był adiunktem i prodziekanem ds. nauki na Wydziale Nauczycielskim Politechniki Radomskiej, współzałożycielem Wyższej Szkoły Umiejętności Pedagogicznych i Zarządzania w Rykach i jej rektorem w latach 1999–2000. Czynn timer uczestniczył w tworzeniu także Wyższej Inżynierskiej Szkoły Bezpieczeństwa i Organizacji Pracy w Radomiu i był jej pierwszym rektorem w 2002 roku. Pracował także w Akademii Świętokrzyskiej, gdzie pełnił funkcję kierownika Katedry Rozwoju zawodowego, następnie był zastępcą dyrektora Instytutu Pedagogiki w Akademii Podlaskiej w Siedlcach. Od 2005 roku związany z Akademią Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, gdzie był przez 14 lat dyrektorem Instytutu Pedagogiki. Zawsze w nowym środowisku pracy wykazywał się niezwykłą energią, inicjatywą oraz zaskarbiał sobie szacunek i uznanie zarówno przełożonych, jak i współpracowników wspierając ich rozwój naukowy, tworząc przyjazną atmosferę pracy.

Jego kompetencje naukowe i wiedza ekspercka sprawiały, że powoływano Go do licznych komisji i gremiów naukowych między innymi: Prezydium Zespołu Pedagogiki Pracy Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, jest od kilku lat Członkiem Zagranicznym Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Prezydentem Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego „Polska-Ukraina”, ekspertem w Międzynarodowym Zespole ds. Prognozowania Popytu na Pracę funkcjonującego przy Rządowym Centrum Studiów

Strategicznych oraz zasiadał we władzach senackich kilku uczelni oraz rad naukowych.

Dorobek Profesora obejmuje ponad 430 rozpraw naukowych i popularnonaukowych. Znalazło się tu między innymi wiele prac będących rezultatem organizowanego Ogólnopolskiego Seminarium Badawczego oraz Forum Polsko-Ukraińskiego a także monografie autorskie, podręczniki, słowniki i bardzo liczne artykuły. Pragnę tu wymienić niektóre z nich: Kształcenie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych w wybranych krajach świata (1992), Wstęp do dydaktyki przedmiotów zawodowych (1995, 1996, 1997, 1998), Podręczny słownik nauczyciela kształcenia zawodowego (1998), Edukacja nauczycielska (1998), Psychologiczne i dydaktyczne aspekty kształcenia dorosłych (1998), Kształcenie nauczycieli a reforma systemu edukacji w Polsce (2000), Badanie–Dojrzewanie–Rozwój. Na drodze do doktoratu–piętnaście wydań od 2002 roku, Kształcenie zawodowe w Polsce i na Ukrainie — współautorstwo z prof. Nellą Nyczkało (2009), Metodologia badań oświatowych, Edukacja–Praca–Kariera wydana na 40-lecie polskiej pedagogiki pracy–współredakcja z prof. Bednarczykiem (2013), Tożsamość pedagogiki pracy w kontekście przemian systemowych (2015), W świecie nauki, pracy i edukacji. 90-lecie Urodzin Profesora Zygmunta Wiatrowskiego (2019), Pedagogika bez granic (2020).

Doniosłym osiągnięciem naukowym Profesora są również przetłumaczone przez Niego z języka ukraińskiego na język polski takie prace naukowe jak m.in. Mistrzostwo pedagogiczne autorstwa Iwana A. Ziazuna (2005), Kształcenie zawodowe w Polsce i na Ukrainie na tle przemian (tłumaczenie części książki dotyczącej przemian na Ukrainie wykonanej przez Panią prof. Nellę Nyczkało oraz książek: prof. Nyczkało pt. Kształcenie zawodowe i pedagogiczne na Ukrainie. Myśli i koncepcje (2010) oraz prof. Wasyla Kremienia, Filozofia antropocentryzmu w edukacyjnej przestrzeni (2011) oraz wiele artykułów naukowych zamieszczonych w polskich periodykach. Publikacje te stanowią bogate źródło wiedzy pedagogicznej, filozoficznej i psychologicznej. Na dorobek naukowy Profesora składa się także wiele Jego interesujących artykułów naukowych, czynny udział w licznych konferencjach i seminariach naukowych, promowanie młodych pedagogów i wspieranie ich rozwoju naukowego. Jest bowiem promotorem 4 prac habilitacyjnych w Instytucie który obecnie nosi nazwę Instytut Kształcenia Pedagogicznego i Kształcenia Dorosłych im. Iwana A. Ziazuna, 12 prac doktorskich oraz ponad 1200 dyplomantów, recenzował także liczne prace habilitacyjne i doktorskie. Jest

naukowcem poszukującym, baczny obserwator, głęboko analizującym zjawiska społeczno-pedagogiczne, których plonem są Jego cenne publikacje naukowe. Czytelnicy dzięki Niemu otrzymali niezwykle wartościowe teksty, która wzbudzają duże zainteresowanie i odzew w licznych recenzjach naukowych przygotowanych przez specjalistów, a opublikowanych w znaczących periodykach edukacyjnych o szerokim zasięgu.

Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne był wielokrotnie wyróżniany przez władze państwowe i uczelniane. Został uhonorowany między innymi Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem „Za zasługi dla Nauki” nadanym przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy, Medalem im. K. Uszyńskiego „Za Osiągnięcia Naukowe we Współpracy Polska-Ukraina, Medalem Hryhorija Skoworody „Za zasługi w Rozwoju teorii i metodologii kształcenia Zawodowego oraz współpracy Polsko-Ukraińskiej”. Jest także uhonorowany zaszczytnym tytułem doktora Honoris Causa Chmielnickiego Narodowego Uniwersytetu.

Doktorat Honorowy Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody w Charkowie dla Pana Profesora Franciszka Szloska będzie kolejnym potwierdzeniem uznania międzynarodowego dla Jego wkładu w rozwój pedagogiki pracy i kształcenia zawodowego, budowania mostów przyjaźni i współpracy naukowców polskich i ukraińskich. Stanowić także będzie wyraz świadectwo naszej wieloletniej owocnej współpracy naukowej realizowanej na kanwie humanistycznych ideałów i wartości.

Wyrażam wielką radość, że Jego praca i wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne spotkały się uznaniem Wielce Szacownego Grona naukowego Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody.

Prof. dr hab. Norbert G. PIKUŁA
*Dyrektor Instytutu Spraw
Społecznych
Uniwersytetu Pedagogicznego
imienia Komisji Edukacji Narodowej
w Krakowie*

Profesor Franciszek Szlosek — dobry człowiek

„Dobroć, która nie jest bezgraniczna, nie zasługuje na to miano. Jak bardzo trzeba być mądrym, by zawsze być dobrym!” — Marie von Ebner-Eschenbach Na drodze życia spotykamy wiele osób wywierających na nas różnego rodzaju wpływ, jednakże bliskie relacje zarezerwowane są dla tych, których darzymy zaufaniem, którzy są dla nas wyjątkowi, niepowtarzalni, inspirujący do życia i działania. Osoby, których przyjacielskiej bliskości doświadczamy każdego dnia, bardzo często są dla nas również źródłem myśli i doświadczeń, inspiracji do niekonwencjonalnych działań. Takie osoby uważamy za autorytety, zaś osobiste spotkanie ich i przebywanie w ich otoczeniu jest prawdziwym i niepowtarzalnym doświadczeniem, potęgującym się w sytuacji, kiedy możemy korzystać z ich źródła wiedzy i osobowego wnętrza. Przebywanie w otoczeniu tak nieprzeciętnych jednostek jest prawdziwym darem od Boga. Nieliczni bowiem chcą i potrafią dzielić się zarówno wiedzą z innymi, jak i swoimi poglądami, całym sobą, by pomagać, odkrywać i uświadamiać innym ich potencjał.

Do takich osób zaliczyć pragnę prof. Franciszka Szloska — niekwestionowany autorytet w dziedzinie pedagogiki pracy, człowieka dobroci. Wybrana przez niego subdyscyplina naukowa wynika z Jego zainteresowań naukowo-badawczych, a ponadto, co pragnę podkreślić z całą mocą, jest również Jego codzienną praktyką, totalnym zaangażowaniem całym sobą w pracę.

Z pewnością mogę powiedzieć, że mam to szczęście, iż mogę współpracować z Panem Profesorem, uczyć się z wiedzy i doświadczenia oraz obserwować w pracy naukowej. Wiele się nauczyłem, ale wciąż pozostaje dla mnie Pan Profesor wzorem pracowitości i rzetelności naukowej, a przy tym Osobą niezwykle życzliwą, dobrą i wspierającą

w meandrach pracy naukowej. Pana Profesora życzliwe podejście do człowieka, pracowitość i zaangażowanie w naukę są dla mnie wciąż źródłem inspiracji do poszukiwania nowych tematów badawczych.

Mój najwyższy szacunek budzi nieustające zaangażowanie Pana Profesora w pomoc człowiekowi, służbę nauce oraz czynny udział we wszystkich obszarach aktywności naukowo-badawczej, dydaktycznej, organizacyjnej, a także społecznej. Wśród licznych dokonań i zasług pragnę zacząć od tych, które stały się początkiem naszej współpracy i przyjaźni. Profesor Franciszek Szlosek, organizował Seminarium Metodologiczne w Ustroniu. Te cykliczne spotkania nie byłyby możliwe, gdyby nie zaangażowanie i wyjątkowa charyzma Profesora. On potrafi zadbać o każdy szczegół spotkania: od organizacji przestrzeni i miejsca spotkań, po niepowtarzalny klimat, który tworzyły osoby przez Niego zapraszane. W spotkaniach tych widoczna był troska o jakość i rzetelność badań w pedagogice oraz jej rozwój. Prezentowane przez największych polskich i zagranicznych naukowców najnowsze trendy metodologiczne, dyskusje nad prowadzonymi badaniami, inspiracje i modyfikacje przygotowywanych projektów zawsze odbywały się w najznakomitszej atmosferze naukowej. Naukowe spory i dysputy, pozwalały nie tylko kształtować nowe punkty naukowego myślenia i prowadzenia badań, ale również uczyły sztuki prowadzenia naukowych sporów w duchu wzajemnego zrozumienia, głębokiego szacunku i przyjaźni, która jest możliwa mimo różnych poglądów. Profesor Franciszek Szlosek podczas spotkań naukowych potrafi tak budować atmosferę, że nigdy nie było pomiędzy uczestnikami prezentującymi często odmienne poglądy badawcze, żadnych murów a wyłącznie empatia, zrozumienie i najwyższe uznanie dla odmienności poglądów. Gdyby nie charyzma Profesora F. Szloska, Jego nietuzinkowa osobowość, a nade wszystko cechy prawdziwego lidera, przywódcy, nie byłoby możliwe osiągnięcie tak wyjątkowej, twórczej atmosfery naukowej.

Profesor Franciszek Szlosek doskonale zatem realizuje w swojej pracy naukowej, badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej idee budowania prawdziwej wspólnoty. Doskonale realizację Jego idei charakteryzują słowa Zygmunta Baumana „Jeśli w świecie jednostek ma zaistnieć wspólnota, może to być (i musi) jedynie wspólnota utkana ze wspólnej i wzajemnej troski, wspólnota troski i odpowiedzialności za równe prawo do bycia człowiekiem i za jednakową możliwość zgodnego z tym prawem postępowania”. Profesor F. Szlosek wie czym jest naukowa wspólnota i jak ją budować. Wie, że tam, gdzie ludzie razem pracują, współprzebywają ze sobą dla rozwoju nauki, będą istnieć

różnice poglądów. Sposób, w jaki kieruje tego rodzaju dylematami, jest istotnym wskaźnikiem jego niesamowitych umiejętności lidera zorientowanego na współpracę. Jako pedagog pracy, Profesor doskonale wie i z mistrzostwem stosuje w praktyce to, że dobry przywódca integruje zespół wokół wspólnych celów, zaś materializacja tego założenia jest możliwa wówczas, gdy członkowie zespołu będą czuć się wspólnotą osób, darzącą się zaufaniem i nastawieniem na realizację siebie i własnych celów a poprzez to celów wspólnych.

Podczas spotkań naukowych Profesor Franciszek Szlosek jako dobry przywódca podejmuje działania na rzecz budowania wspólnoty doświadczeń, praktyk, wspólnoty uczącej się poprzez wspólne przyjęcie zasad, które za Jego sprawstwem są naturalne i bliskie każdemu. Do zasad tych zaliczyć należy: dobroć, szacunek, serdeczność, integracja, zaufanie, zabieranie głosu i okazywanie empatii, zaangażowanie w działanie. Dlatego też pragnę podkreślić, że poczytuję sobie za ogromny zaszczyt to, że dane mi było zostać zapraszonym na seminaria oraz aktywnie w nich uczestniczyć i rozwijać skrzydła naukowe pod okiem wybitnego Pedagoga i dobrego Człowieka nauki. Pan Profesor zawsze, mimo rozlicznych obowiązków, potrafi znaleźć czas, by służyć cenną radą.

Wspomniane przeze mnie spotkania naukowe to tylko jeden z aspektów pracy Profesora Franciszka Szloska. Jest ich w Jego zawodowej biografii ogromna ilość. Wystarczy wspomnieć o wyjątkowym dorobku naukowym, zaangażowaniu w pracę na rzecz rozwoju pedagogiki pracy, potwierdzonym monografiami autorskimi i współautorskimi, monografiami pod redakcją oraz licznymi artykułami naukowymi publikowanymi w czasopiśmie naukowych i naukowych monografiach. Ponadto wyrażam ogromny podziw dla liczby wypromowanych magistrantów, doktorantów. Pragnę zaznaczyć, że sukcesy wielu z nich są istotnym i wartościowym śladem, jaki Pan Profesor, jako wzorowy Nauczyciel, pozostawia po sobie, zaś cecha Pana Profesora, jaką jest odpowiedzialność: za pracę, za podjęte zadania, za dane słowo, za innych, zbiera owoce w aktywności tych, którzy wyszli spod Jego naukowej opieki.

Profesor F. Szlosek jest też osobą niezwykle skromną. Nigdy nie oczekuje publicznych słów uznania, odznaczeń, orderów, medali, braw. Nie ma w zwyczaju zabiegać i naciskać o uznanie zasług i osiągnięć. Jego wielkość widoczna jest w Jego dokonaniach, Jego mistrzostwo samo się broni. Dlatego też tym większy dla mnie zaszczyt pisać słowa uznania dla Pana Profesora w tak znamienitych okolicznościach, jak wręczeniu zaszczytnego tytułu Doctor Honoris Causa. Uehonorowanie

tym wyjątkowym tytułem jest aktem uznania i potwierdzenia naukowego mistrzostwa nie tylko na arenie polskiej nauki, ale również międzynarodowej. Tak wspaniała droga kariery zawodowej i znaczący dorobek naukowo-dydaktyczny Pana Profesora zasługuje na wszelkie najwyższe formy naukowego uznania.

Przy okazji tego znamienitego wyróżnienia życzę Panu Profesorowi wielu kolejnych cudownych lat w zdrowiu, twórczych pomysłów życiowych i zawodowych oraz dużo siły i wytrwałości w ich realizacji. Niech zawsze towarzyszy Panu Profesorowi dobry humor i optymizm życiowy, pozwoli w szczęściu spędzić każdą chwilę życia. Niech dalszym drogowskazem w pracy i życiu staną się marzenia Pana Profesora.

Drogi Panie Profesorze, Franciszku, jestem wdzięczny za dar przyjaźni, mądrość którą się ze mną podzieliłeś oraz za to, że mam szansę wzrastać w obecności tak dobrego i szlachetnego naukowca. Profesorze Franciszku jesteś drogowskazem wartości, a swoją pracowitością, sumiennością, naukowym zacięciem uczyłeś i uczysz, jak stawać się prawdziwym człowiekiem nauki i od kogo zależy przyszłość pedagogiki.

Нелля НИЧКАЛО

*Академік-секретар
Відділення професійної освіти
і освіти дорослих НАПН України,
доктор педагогічних наук,
професор*

Інноваційність, прогностичність і соціальна відповідальність польського вченого- педагога сучасної доби

При майстрах якось легше. Вони — як Атланти.
Держать небо на плечах. Тому і є висота.

Ліна Костенко

Подарувала мені доля можливість знати професора Франтішека Шльосека понад чверть віку. Й не лише знати. Адже на кожному життєвому етапі ми маємо сотні і навіть тисячі цікавих знайомств, зустрічей з друзями і колегами по професійній і громадській діяльності...

Та є зустрічі, які стають знаковими. Саме такою і стала моя перша зустріч з польським вченим-педагогом Франтішеком Шльосеком у 1995 році. Це стало можливим завдяки академіку Івану Андрійовичу Зязюну — тодішньому директору Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України (з 2008 р. — Інститут педагогічної освіти дорослих НАПН України, з 2018 р. — Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України). Академік Іван Андрійович очолював цей інститут від першого дня його історії (24 листопада 1993 р.) до останнього дня життя — 28 серпня 2014 року.

Упродовж майже 21 року Іваном Зязюном і Франтішеком Шльосеком — достойними синами українського і польського народів, науковцями-новаторами за духом і покликом сердець, невтомнимидослідниками, ініціаторамисистемного розвиткунашої співпраці у сфері освіти і педагогічної науки — реально зроблено дуже багато на різних рівнях: міждержавних, міжакадемічних, міжвузівських дослідницьких, науково-видавничих та інших.

Частково це висвітлено у статті «Одухотворена взаємодія науковців-педагогів України і Польщі» (Interakcja uduhowiona naukowców-pedagogów Ukrainy i Polski), опублікованій

в документальному виданні «Єднання для миру і розвитку. Українсько-польське партнерство в галузі освіти і педагогічних наук / Pojednanie dla pokoju i rozwoju. Partnerstwo ukraińsko-polskie w dziedzinie edukacji i nauk pedagogicznych». Цінний досвід такої співпраці представлено в першому розділі «Творча співпраця НАПН України з науковими установами і закладами освіти Республіки Польща (Współpraca twórcza NAPN Ukrainy z instytucjami naukowymi i uczelniami Rzeczypospolitej Polskiej)». Ефективність такої співпраці проаналізовано академічними інститутами, зокрема: Інститутом педагогіки, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Інститутом психології імені Г. С. Костюка, Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інститутом соціальної та політичної психології, Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання, Інститутом професійно-технічної освіти, Державним закладом вищої освіти «Університет менеджменту освіти», а також Педагогічним музеєм України.

Презентація цього документального видання відбулася під час VIII українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Освіта для миру» / «Edukacja dla pokoju», що відбувся 7–8 жовтня 2019 р. на базі Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. Головним ідеологом й організатором (креативним «науковим промотором») цього форуму, як і семи попередніх, був Голова Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», іноземний член НАПН України Професор Франтішек Шльосек. Як відомо, ініціаторами заснування цієї міжнародної інституції були професори Ф. Шльосек й І. Зязюн.

Минуло вже майже сім років відтоді, як незабутній Іван Андрійович відійшов в інші світи... А наша співпраця продовжується, збагачується новими ідеями, творчими задумами, реальними кроками і справами.

Які саме напрями українсько-польської/польсько-української співпраці вважаємо за доцільне виокремити? Передусім йдеться про створення сучасної олюдненої платформи для спілкування, обміну досвідом, чесної наукової дискусії, опрацювання нових концепцій і методик. Упродовж багатьох років нашої співпраці ця платформа методологічно розвинулася, зміцніла й набула досить широких масштабів реалізації на міжнародному рівні. Без перебільшення зазначимо, що цьому сприяє циклічне проведення восьми форумів науковців-педагогів обох країн.

Особливості кожного з них схарактеризовано у згаданому вище документальному виданні. Вважаємо, що цінним сукупним доробком за результатами восьми форумів стало видання 12 томів наукових праць.

До кожного форуму завжди готувався якийсь дуже важливий «науковий сюрприз», ініційований професорами Ф. Шльосеком, С. М. Квятковським, Я. Лащиком. Йдеться про особливі «інтелектуальні подарунки» наших польських колег. Наведемо лише один приклад з багатьох. Наші польські друзі — делегати II форуму, що відбувся в 2007 р. в Києві, подарували НАПН України понад тисячу книг. Їх автори — відомі польські вчені-філософи, педагоги, психологи. Президент АПН України В. Г. Кремень передав цей безцінний польський подарунок Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського. А згодом фонди нашої академічної бібліотеки поповнилися восьмитомною «Педагогічною енциклопедією XXI століття» (Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku) та іншими енциклопедичними виданнями.

На усіх етапах науково-педагогічної і громадської діяльності Професор Ф. Шльосек приділяє значну увагу своєму методологічному зростанню. Наголосимо: не лише особистому, а й своїх учнів, колег по праці, починаючи від Об'єднання професійних шкіл імені С. Стажинського у Варшаві та Об'єднання машинобудівних шкіл «Урсус» у Варшаві й до Інституту педагогіки Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, який він очолював у 2004–2019 рр.

У зв'язку з цим не можемо не згадати про Загальнопольський методологічний семінар «Badanie. Dojrzewanie. Rozwój (na drodze do doktoratu)». З 2000 р. упродовж 16 років (у серпні та в січні, або на початку лютого) відомі професори приїздили разом зі своїми учнями до Зуберця (Словаччина) і в Устронь (Польща) на цей незвичайний семінар. Тут точилися досить гострі й чесні наукові дискусії, об'єктивно обговорювалися програми і методики підготовлених до захисту дисертацій (докторських, кандидатських і хабілітаційних наукових праць). Це була справжня методологічна школа високого рівня. Творчий доробок учасників «літньої і зимової методологічної школи», ініціатором заснування якої й науковим керівником, генератором ідей був Професор Франтішек Шльосек. Ним ретельно аналізувалися, допрацьовувалися й редагувалися дослідницькі матеріали, надіслані учасниками цього семінару. Незаперечним є те, що 15 томів наукових праць, виданих у серії «Badanie. Dojrzewanie. Rozwój (na drodze do doktoratu)», — це

цінний методологічний скарб для дослідників — як молодих, так і досвідчених. Свідченням досить високого наукового іміджу Загальнопольського методологічного семінару є те, що в ньому постійно брали участь видатні польські вчені-співзасновники педагогіки праці професори Тадеуш Новацький (1915–2011), Станіслав Качор (1924–2014), Зигмунт Вятровський, а також інші відомі дослідники — педагоги, психологи, соціологи.

Професор не лише реально допомагає молодим дослідникам, консультує їх, сприяє в опублікуванні їхніх праць за кордоном. Водночас він приділяє постійну увагу незупинному особистому методологічному зростанню. Значною мірою цьому сприяють генетичне критичне мислення, креативність, об'єктивне оцінювання реального стану тієї чи іншої проблеми, чесне висловлювання своєї думки і чіткої позиції з актуальних питань розвитку освіти і педагогічної науки. Ніколи не забуду гострих і принципових дискусій професорів Івана Андрійовича Зязюна і Франтішека Шльосека, свідком яких мені не раз доводилося бути (з питань державної освітньої політики, професійної підготовки вчителя, його педагогічної майстерності...). Мимоволі думала: як це добре, що такі близькі друзі є непримиренними дискусантами, коли йдеться про головне — освіту і педагогічну науку в наших державах. Адже там, де немає чесної дискусії, де бракує об'єктивності, честі, науково обґрунтованих критичних оцінок, там наука потихеньку завмирає і... навіть вмирає... І таких прикладів є чимало в історії наукознавства.

Іноземний член НАПН України Професор Ф. Шльосек впливає на посилення уваги фахівців з різних галузей наукового знання до проблеми міждисциплінарності. Ми високо оцінюємо ініціювання обговорення на V форумі проблеми «Інтердисциплінарність педагогіки та її субдисципліни» (*Interdyscyplinarność pedagogiki i jej subdyscypliny*). Авторами фундаментальної книги з аналогічною назвою стали 88 науковців, з них 41 польських, 47 українських. Безумовно, опубліковані статті характеризуються різним рівнем методологічної глибини, обґрунтованості й прогностичності. Та незаперечним є те, що ці напрацювання стали потужним поштовхом для нового осмислення проблеми міждисциплінарності педагогіки.

Творчий доробок Професора характеризується науковою цілісністю, цілеспрямованістю й відображає поєднання теоретико-методологічних пошуків з підготовкою дидактичних матеріалів і методологічних рекомендацій для педагогічних працівників закладів освіти різних типів. У бібліографічному покажчику

«Шльосек Франтішек. Учений, педагог, громадський діяч»*, виданому у 2018 році (завдяки значній допомозі ректора Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, доктора хаб., професора, іноземного члена НАПН України Яна Лащика) лише частково представлено праці нашого Почесного доктора HONORIS CAUSA. Зрозуміло, що наукові і науково-методичні праці, опубліковані впродовж останніх трьох років, не увійшли до цього покажчика.

Привернемо увагу лише до однієї праці, що привернула увагу науково-педагогічної громадськості Республіки Польща, України та інших держав. Мова йде про монографію «Tożsamość pedagogiki pracy w kontekście premian systemowych» (2015 р.). Науковим видавництвом Інституту технології експлуатації — Державного дослідницького інституту в Радомі (Instytut Technologii Eksploatacji — Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu). За оцінкою самого автора, ця монографія «є спробою презентації педагогіки праці як наукової субдисципліни, її доробку і проблем, що постали перед цією галуззю наукового знання в умовах домінування ринкового господарства і дегуманізації суспільного життя. Але передусім мета цієї спроби — ініціювання критичних дискусій щодо значення для виховання в системі «людина-праця» в умовах частой невідповідної реальності з віртуальною реальністю».

Для того, щоб збагнути наукове і практичне значення монографії Професора, наведемо фрагмент з нашої рецензії.

«Monografia F. Szloska "Tożsamość pedagogiki pracy w kontekście przemian systemowych" to współczesna praca naukowa o wysokim poziomie teoretycznym i metodologicznym. Posiada ona ważne teoretyczne i praktyczne znaczenie dla dalszego rozwoju pedagogiki pracy w systemie nauk pedagogicznych nie tylko w Polsce i innych krajach Unii Europejskiej, ale także na Ukrainie i w innych krajach.

Według naszego zdania, zarówno zawartość tej monografii, jak i zaproponowane idee koncepcyjne i założenia teoretyczne przyczynią się do dalszego rozwoju badań pedagogiki pracy, w tym badań interdyscyplinarnych, a także będą sprzyjały metodologicznemu dojrzywaniu młodych naukowców.

Kultura naukowa autora, kompleksowe badanie prac przez innych badaczy, uszanowanie ich myśli i osiągnięć, twórcze wykorzystanie

---

* Шльосек Франтішек — учений, педагог, громадський діяч: бібліогр. Покажчик / НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна; упоряд. Штома Л. Н., Сікора Ян; наук. ред.: Лащик Ян, Ничкало Н. Г.; наук. консультант Лук'янова Л. Б. — Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. — 88 с.

szerokiej bazy źródłowej (308 źródeł literackich i dokumentalnych), kultura cytowania, system przypisów i komentarzy naukowych, formułowanie wniosków i propozycji autora, które nie nakładają się z oficjalnym punktem widzenia – wszystko to jest dobrym wzorcem zarówno dla młodych, jak i dla dojrzałych naukowców.

Otóż, zarówno stałe poszukiwania metodologiczne F. Szloska, bezpośredni udział w projektach badawczych, jak i precyzyjność w celu ustalenia prawdy w połączeniu z rygorystycznością, zasadniczością, „dyscypliną myśli naukowej” i z osobistą odpowiedzialnością społeczną za wyniki swojej pracy, pozwoliły na przygotowanie i wydanie niniejszej monografii, która jest ważnym osiągnięciem naukowym».

Наш висновок є таким: спроба Професора Франтішека Шльосека, про що згадувалося вище, не лише вдалася, а й реалізована на високому теоретико-методологічному рівні. На наше переконання, зміст цієї монографії має прогностичне значення. До ювілею Професора у 2013 р. в Україні було видано незвичайну книгу «Інноваційність у науці і освіті»*. Ініціатори цього видання — Національна академія педагогічних наук України, Комітет педагогічних наук Польської академії наук, Хмельницький національний університет. Доречно також згадати, що Професору Франтішеку Шльосеку присвоєно Почесне звання доктора HONORIS CAUSA цього університету. Багато зусиль до підготовки цього ювілейного видання доклали Єжи Куніковські, професор звичайний, доктор наук хабілітований, декан Гуманістичного відділу Природничо-гуманістичного університету в Седльця (Польща). Майже 600 сторінок цієї особливої книги пронизано глибокою повагою, шаною і щирою любов'ю до Професора, визнанням винятково важливого значення всього того, що ним зроблено для освіти і науки Республіки Польща і України, та вірою в його подальшу мудру «дорожню карту».

Відділення професійної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України має високу честь співпрацювати з професором Франтішеком Шльосеком впродовж багатьох років на українсько-польській науково-педагогічній ниві добротворення, мудрості, навчання впродовж життя.

---

* Інноваційність у науці і освіті : наукове видання до ювілею професора, доктора хабілітованого Франтішека Шльосека / [В. Кремень (голова редкол.), Є. Куніковські (заст. голови), Н. Ничкало (заст. голови)]; упоряд.: Н. Ничкало; І. Савченко : Хмельницький національний університет. — К. : Богданова А. М., 2013. — 580 с.

Георгій ФІЛІПЧУК

Голова Конгресу української інтелігенції, перший заступник Голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Педагогічна етика Франтішека Шльосека

Час, обдарувавши співтовариством, співпрацею з Професором Франтішеком Шльосеком, позбавив мене (як очищуючий вогонь) розмитості думок, кристалізував об'єктивніші судження про польського побратима по педагогічному цеху, про його Народ, Державу, національну культуру. Водночас швидкоплинність буття продовжує нагадувати нам про моральний обов'язок безупинної Праці, що став життєвим кредо цієї непогамованої і завжди оптимістично налаштованої Особистості. Можна рефреном безперервно повторювати безліч справедливих характеристик добрих діянь Ф. Шльосека, проте волю сказати передусім те, що притаманне йому найбільше. У кожного власна забарвленість світовідчуттів, оцінок, суджень, торкаючись образу цього неповторно олюдненого Педагога. Кожен по-своєму наділений суверенним правом пізнавати, сприймати, захоплюватися чи опонувати. Свобода думок уможлиблює окреслення широкої гами стрижневих основ життєтворчості, притаманних йому в царині вічного поступу Педагогіки, визначаючи професійну і соціальну спрямованість пана Франтішека.

Серед багатьох чинників освітніх правил його педагогічної дії є те, що формує своєрідність творчого пошуку.

1. Особливе ставлення Професора Шльосека до Праці як високої педагогічної цінності нагадує філософічну етику шотландського філософа і просвітителя Т. Карлейля, який в «Етиці життя» так відгукувався на суспільну й індивідуальну значущість самовдосконалення: «Сумніви, турботи, каяття, розчарування — всі ці вияви пекла боляче обкладають душу. Але варто лише Людині взятися за працю, як усе це замовкає, ховаючись у своїх конурах.

Людина стає воістину Людиною. Немає інших засобів, щоб зробити Людину культурною... У Людини також немає інших знань, ніж ті, що набуті працею, все інше лише гіпотези». Очевидно, суголосною для пана Франтішека є і педагогіка праці Івана Франка, який закликав молодь «до інтенсивної, невсипущої праці над собою самими! Здобуйте знання, теоретичне й практичне, гартуйте свою волю, - писав він, — виробляйте себе на серйозних, свідомих і статечних мужів, повних любові до свого народу і здібних виявляти ту любов не потоками шумних фраз, а невтомною ... працею».

У зазначеному міститься методологічна основа поведінкових норм ученого-педагога Ф. Шльосека щодо Праці, Освіти, Молоді, Олюдненості Світу.

2. Інша якісна характеристика Професора торкається універсальних проблем, завдань глобальної і національних освітніх систем. Він завжди вважав (як педагог-гуманіст), що найважливішими і суспільно важливими принципами освітньої політики є: доступність, рівність, індивідуальність, практичність, світоглядність. Стверджував, що залежно від ступеня вирішуваності завдань у цьому сегменті і формується рівень суспільної довіри, авторитету до існуючих інститутів освіти, державної влади.

3. Усі «успіхи» реформ ніколи не ставатимуть по-справжньому ефективними, наголошував наш польський колега, якщо в основу не покладено найвищу цінність суспільства і держави — Людину. Оскільки якість життя, рівень освіченості, фізичний і духовний стан людини і суспільства визначатимуть подальшу перспективу розвитку держав і народів.

4. Учений завжди розглядає суспільну вартість освіченості молоді в еволюційному контексті інтелектуальних і світоглядних традицій, які утримують людство від самознищення, пропонуючи шляхи, цінності, технології, що забезпечують поступальний рух і етичний прогрес. А тому фундаментальною основою його теорії ставали ідеї визначних просвітників людства: Сократ, Платон, Конфуцій, Аристотель, Монтень, Локк, Кант, Фіхте, Коменський, Песталоцці, Руссо, Монтессорі, Дьюї, Спенсер, Міцкевич, Корчак, Сухомлинський... Саме їх методологічні й світоглядні засади визначали його педагогічну творчість, доводили важливість найвищої цивілізаційно-культурної Необхідності — пізнання Світу і пізнання самого Себе, утверджували універсальну потребу захисту освіти і виховання як пріоритету Людства.

5. Пан Франтішек завжди вважався (і є таким донині!) «Сучасним», оскільки володеє адекватною реакцією на виклики

і затребуваності професійного середовища, громади, суспільства. Різними засобами і формами переконував, що достойною відповіддю на зростаючі кризові явища, нові виклики і загрози, потреби сталого розвитку світу є посилені актуалізація уваги суспільства та держави до освіти й освіченості громадян, солідаризуючись із загальносвітовою парадигмою, що країни і народи досягають успіхів саме завдяки Освіті.

6. Надзвичайно сильним аспектом концепції Професора Шльосека є її «культурна модель», що суттєво впливає на реальний навчально-виховний процес. Його світобачення перегукується з теорією відомого українського вченого-педагога К. Ушинського, який, вивчаючи освітні практики в країнах Європи, зазначав, що корінна відмінність національної освіти полягає в сильному, особливому ставленні до своєї Батьківщини, ріднокультурних цінностей. А тому слід залучати підростаючі покоління до національної культури народу, пошанування історичних традицій. Бо в Європі немає ні одного найменшого народу, який би не гордився своєю національністю.

7. Професор наділений природним і рукотворним даром невсипучої енергії і постійного самовдосконалення. В особистісну концепцію «творити самого себе» закладено той морально-етичний і природовідповідний принцип, який у найскрутніші періоди життєвого шляху уможливорює фундаментальний прояв людськості — «з гідністю прийняти виклик часу». В академічно-педагогічному середовищі цієї стратегії завжди дотримувався Іван Зязюн. А тому їх унікальна духовна близькість, щирість спілкування, етичний погляд на світ, людиноцентричність педагогічної дії є природною синергією, що завжди викликала повагу і «білу заздрість» колег, бо зрощувала снагу до Злету.

Слава Богу, що такі величаві Постаті як Франтішек Шльосек продовжують торувати дорогу до Істини і пишуть Душею свого Народу педагогічну історію. Така Педагогіка завжди, в усі часи була **ВЕЛИКОЮ!**

Larysa LUKYANOVA

*Dyrektor Instytutu Oświaty
Pedagogicznej i Oświaty Dorosłych
imienia Iwana Zjaziuna
Narodowej Akademii Nauk
Pedagogicznych Ukrainy,
Członek-korespondent Narodowej
Akademii Nauk Pedagogicznych
Ukrainy,
dr hab. nauk pedagogicznych,
profesor*

Opiekun „spolegliwy” polsko-ukraińskiej współpracy naukowej

Mam ważną okazję i wielki zaszczyt oraz przyjemność powiedzieć wiele dobrego o Przewodniczącym Naukowego Towarzystwa Pedagogicznego „Polska-Ukraina”, zagranicznym członku NAPN Ukrainy, dr hab., Profesorze Franciszku Szlosku.

Ukraińsko-polska/polsko-ukraińska współpraca naukowa już dawno wykroczyła poza formalne spotkania i protokoły, naturalnie przeniosła się na wysoki poziom systematycznej współpracy naukowej, komunikacji międzyludzkiej, która mimo pewnych przeszkód i trudności, cechuje się organiczną kreatywnością, charakteryzując ją ciągle poszukiwania merytoryczne oraz metodologiczne, także wzbogacanie etyczne, nieustanny rozwój i serdeczna radość z twórczych osiągnięć kolegów w Ukrainie oraz w Polsce.

A wszystko to stało się możliwe, dzięki stałemu i szczeremu wsparciu podobnie myślących ludzi, inspiratorów, ludzi nietuzinkowych i odważnych, wśród których jest m.in. profesor, doktor habilitowany Franciszek Szlosek.

Wieloletnia naukowa polsko-ukraińska i ukraińsko-polska przyjaźń, ustawicznie podtrzymywana owocna współpraca naukowa, podsycana natchnioną pracą, wyjątkową wrażliwością na problemy pedagogiki; w tym pedagogiki zawodowej, kształcenie dorosłych — to niewątpliwie zasługa Profesora Franciszka Szloska. Dzięki wsparciu Profesora myśl naukowa i andragogiczna w Ukrainie zyskuje na sile, rozrasta się, jest realizowana przez naszych rodaków-uczonych, kształtuje się jej język naukowy i zaplecze normatywno-legislacyjne.

Nazwisko profesora od dawna wpisuje się w historię oraz współczesność naukowych stosunków polsko-ukraińskich, mających na celu zapewnienie profesjonalnego dialogu międzykulturowego, efektywność interakcji komunikacyjnych w celu zintensyfikowania europejskiego dyskursu naukowego i edukacyjnego.

I choć całe życie zawodowe prof. F. Szloska jest nierozzerwalnie związane ze środowiskiem akademickim w Polsce, to w wielu uczelniach i różnych instytucjach naukowych Ukrainy, zwłaszcza Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, również znają i doceniają dorobek naukowy Pana Profesora. Ta wieloletnia i bezinteresowna, także konsekwentna oraz wytrwała praca uczonego, wykładowcy uniwersyteckiego, naukowca, wspianego organizatora seminariów badawczych, osoby publicznej, zapewniła zasłużony szacunek, wysoki autorytet wśród kolegów w Polsce i w Ukrainie; także studentów, doktorów, doktorów habilitowanych, dla których prof. Szlosek pełnił i nadal pełni rolę promotora, wymagającego pedagoga, autora przyjaznej krytyki prac naukowych.

Innowacyjne pomysły oraz twórcze koncepcje Profesora Szloska, dotyczące problemów pedagogiki zawodowej, pedagogiki pracy, doświadczenia wychowania młodej elity naukowej, znalazły odbicie w pracach naukowych, praktyce edukacyjnej wielu ukraińskich badaczy, pedagogów, nauczycieli-praktyków, którzy działają na rzecz optymalnej reformy oświaty Ukrainy, w oparciu o podejście kompetencyjne z uwzględnieniem aktualnych trendów w edukacji w Europie, w szczególności w Polsce.

Cechą działalności Profesora Szloska jest twórcza, umiejętna integracja teorii nauk społecznych z praktyką edukacyjną w obszarze kształcenia zawodowego. Wdrażając zasady badań społecznych i humanistycznych, skoncentrowane na człowieku, ukazując siłę woli i fundamentalność myśli naukowej, prof. Szlosek, jest niewątpliwym mentorem młodych naukowców, ujmując ich efektywną i precyzyjną komunikacją oraz współpracą w kulturze dialogu. To z inspiracji Profesora powstają interesujące publikacje i artykuły oraz zawiązują się przyjaźnie.

Dorobek naukowy prof. Szloska stanowi istotny wkład w procesie wzbogacenia wiedzy pojęciowej i metodologicznej nauk pedagogicznych, z uwzględnieniem interdyscyplinarnego oraz komplementarnego podejścia badawczego.

Jestem głęboko przekonana, że dotychczasowe osiągnięcia Profesora Szloska w uzasadnieniu oraz rozwiązywaniu problemów pedagogiki; w tym pedagogiki pracy i edukacji zawodowej,

edukacji dorosłych przyczynią się do innowacyjnego postępu polskiej i ukraińskiej myśli pedagogicznej, zwiększania mobilności akademickiej, łączącej narodowe tradycje edukacyjne oraz europejskie i światowe doświadczenie w kształceniu nowoczesnych specjalistów.

Szczytę się tym, że miałam okazję współpracować z Panem Profesorem już z lat 2000-ch i do dziś.

Doctor Honoris Causa (łac. honoris causa — „za honor”) — to najwyższy honorowy tytuł Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego, nadawany osobistościom publicznym, państwowym i religijnym, politykom, naukowcom Ukrainy i świata, za znaczący wkład w rozwój nauki, oświaty, kultury i duchowości, decyzją Rady Naukowej Uniwersytetu.

Doktorze Honoris Causa, Panie Profesorze!

Uzyskanie tego tytułu jest wynikiem i uznaniem codziennej, mozolnej i wcale niełatwej pracy, realizowanej w sposób rzetelny i z oddaniem. To wdzięczność za miłość i osobisty wkład w rozwój stosunków polsko-ukraińskich i ukraińsko-polskich, w dziedzinie naukowej oraz pedagogicznej, a także kulturowej.

Udokumentowane licznymi monografiami oraz artykułami osiągnięcia Pana Profesora już wpisały się do dorobku naukowego, organizacyjnego i dydaktycznego. Liczymy na to, że Pan Profesor będzie realizował kolejne projekty i wartościowe zadania. Niech więc dołączenie do grona chwalebnej kohorty beneficjentów tytułu Doktor Honoris Causa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody, doda Panu Profesorowi wiary i witalności, niech trudności zostaną przewyciężone a powodzenie — natchnie duszę!

Наталія ЛАЗАРЕНКО

Ректор Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, доктор педагогічних наук, професор

Фундатор українсько-польської/ польсько-української наукової співпраці

Науково-педагогічна діяльність відомого польського вченого, Професора Франтішека Шльосека вирізняється високим теоретичним обґрунтуванням досліджень, методологією і практикою професійної освіти, особистим глибоким баченням розвитку педагогічних ідей, інноваційністю пропозицій, концептуальністю методики викладання спеціальних дисциплін.

У сучасному європейському просторі доктор педагогічних наук хабілітований, Професор Франтішек Шльосек — відомий дослідник проблем теорії і методики професійної освіти, андрагогіки та педевтології. Ученим розроблено концепцію та методику викладання спеціальних дисциплін у професійних навчальних закладах, обґрунтовано сутність багатьох понять термінологічного апарату професійної педагогіки.

Автор і співавтор понад 450 наукових праць з питань теорії і методики професійного навчання, андрагогіки і педевтології, серед яких 12 одноосібних монографій, 18 колективних наукових видань за його редакцією.

Міжнародна співпраця Франтішека Шльосека спрямована на впровадження найновіших досягнень педагогічної науки інших держав у практику закладів Республіки Польща. Водночас науковець щедро ділиться своїми науковими надбаннями з педагогічною спільнотою зарубіжжя. Він є експертом стратегічних урядових студій, очолює Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна», приділяє значну увагу розвитку науково-педагогічних зв'язків між ученими-педагогами Республіки Польща й України.

Вчений сприяє активному обміну науковими ідеями, проведенню міжнародних форумів, наукових і науково-практичних конференцій та методологічних семінарів з актуальних проблем розвитку сучасної педагогічної науки. Його науково-педагогічна діяльність спрямована на модернізацію професійної освіти Польщі в умовах європейської інтеграції.

Кожний польсько-український/українсько-польський науковий форум, що є знаковим у розвитку співпраці інтелектуальних спільнот наших країн, уможливується завдяки активній участі Франтішека Шльосека. Презентовані наукові студії українських та польських учених спрямовано на зміцнення творчого діалогу, посилення іміджу педагогічної науки у світі.

Професора Франтішека Шльосека вирізняє вміння об'єднувати вчених Республіки Польща та України для глибинного вивчення інноваційних ідей розвитку педагогічної науки. Це свідчення його таланту поєднувати креативних та залюблених у педагогіку науковців.

Активну підтримку усіх наших наукових прагнень відчуваємо від Франтішека Шльосека впродовж тривалого періоду співпраці науковців Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського з науковцями Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві. За його ініціативою та активною підтримкою у червні 2017 р. було підписано договір про співпрацю між нашими закладами.

Завдяки активній позиції Професора Франтішека Шльосека у нашому університеті неодноразово проводилися наукові зустрічі, українсько-польською спільнотою обговорювалися актуальні питання розвитку освіти на початку XXI століття.

Ми високо цінуємо глибину наукової думки і праць відомого польського науковця, його вміння акцентувати увагу на актуальних та вкрай необхідних проблемах освіти сьогодення.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-А
e-mail: napn24@gmail.com

Тел/факс.: (044) 482-37-41;
Тел.: 481-37-86

Рішення засідання Бюро Відділення професійної освіти і освіти дорослих

25 травня 2021 р.

Протокол № 5

Про рекомендацію щодо присвоєння звання Почесного доктора (Honoris Causa) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди професору, доктору хабілітованому, Голові наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», іноземному члену НАПН України Франтішеку Шльосеку

Заслухавши та обговоривши інформацію академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Н.Г. Ничкало щодо рекомендації про присвоєння звання Почесного доктора (Honoris Causa) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди професору звичайному, доктору хабілітованому, Голові наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», іноземному члену НАПН України відомому польському вченому **Франтішеку Шльосеку** за особисті творчі здобутки у дослідженні проблем педагогіки праці, андрагогіки і професійної педагогіки та активну участь у розвитку польсько-української/українсько-польської співпраці у сфері освіти і педагогічної науки, Відділення професійної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України

ПОСТАНОВЛЯЄ:

Просити Вчену раду Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди розглянути питання щодо присвоєння звання Почесного доктора (Honoris Causa) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди професору, доктору хабілітованому, Голові наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», іноземному члену НАПН України **Франтішеку Шльосеку**.

Академік-секретар Відділення професійної
освіти і освіти дорослих НАПН України

Н.Г. Ничкало
Н.Г. Ничкало

Учений секретар

В.П. Гордієнко

Фотохроніка

Президент НАПН України В. Кремень і Голова Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна» Ф. Шльосек на II Українсько-польському / польсько-українському науковому форумі «Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології» (м. Київ, 15 травня 2007 р.)

Учасники пленарного засідання IV міжнародної науково-практичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи» (м. Хмельницький, 24 жовтня 2007 р.)

Урочистість з нагоди відзначення 15-річчя Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (м. Київ, 19 листопада 2008 р.)

Учасники IV Українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку XXI століття» у гімназії імені Кароля Шимановського Кам'янського району Черкаської області (24 травня 2011 р.)

Учасники пленарного засідання IV Українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Розвиток педагогічних наук в Україні і Польщі на початку XXI століття» (м. Черкаси, 2011 р.)

Президент НАПН України В. Кремень вітає Ф. Шльосека з присвоєнням звання Почесного доктора (HONORIS CAUSA) Хмельницького національного університету (м. Хмельницький, 16 жовтня 2013 р.)

Делегати VI Українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Освіта для сучасності» = «Edukacja dla współczesności» покладають квіти до пам'ятника Героям Небесної Сотні (м. Київ, 14 вересня 2015 р.)

Урочисте відкриття VI Українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Освіта для сучасності» = «Edukacja dla współczesności» у Національній філармонії України (м. Київ, 14 вересня 2015 р.)

Пленарне засідання VI Українсько-польського /
польсько-українського наукового форуму
«Освіта для сучасності» = «Edukacja dla współczesności»
(м. Київ, 14 вересня 2015 р.)

Учасники VI Українсько-польського / польсько-українського форуму
«Освіта для сучасності» = «Edukacja dla współczesności»
(м. Київ, 14 вересня 2015 р.)

Професор Ф. Шльосек і професор звичайний Є. Куніковскі в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (м. Київ, 16 вересня 2015 р.)

Я. Лащик, Ф. Шльосек, С.М. Квятковскі на пленарному засіданні Загальнопольського дослідницького семінару в Устроню (1 лютого 2016 р.)

Ф. Шльосек вітає професора звичайного Є. Куніковського з ювілеєм
(1 лютого 2016 р.)

Професор Ф. Шльосек вітає Президента НАПН України В. Кременя
з присвоєнням звання «Почесний доктор (HONORIS CAUSA)
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності»
(м. Львів, 19 жовтня 2017 р.)

Ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, професор, генерал-лейтенант, член-кореспондент НАПН України М. Козяр вручає Ф. Шльоєску нагрудний знак Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «За заслуги» (м. Львів, 19 жовтня 2017 р.)

Учасники VIII Українсько-польського / польсько-українського наукового форуму «Освіта для миру» = «Edukacja dla pokoju» (м. Київ, 10 жовтня 2019 р.)

ЗМІСТ

Витяг з протоколу № 5 засідання вченої ради Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди від 2 червня 2021 року	7
Василь КРЕМЕНЬ	
Життя в ім'я науки і добра	9
Юрій БОЙЧУК	
Франтішек Шльосек — знаний польський учений, педагог, громадський діяч і великий друг України	12
Ян ЛАЩИК	
Франтішек Шльосек — Людина і Праця	18
Ришард БЕРА	
Рекомендація у процедурі надання Пану Професору Франтішку Шльосеку високого звання почесного доктора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди	23
Норберт Г. ПІКУЛА	
Професор Франтішек Шльосек — добра людина	28
Нелля НИЧКАЛО	
Інноваційність, прогностичність і соціальна відповідальність польського вченого-педагога сучасної доби	32
Георгій ФІЛІПЧУК	
Педагогічна етика Франтішека Шльосека	38
Лариса ЛУК'ЯНОВА	
Надійний опікун польсько-української наукової співпраці	41
Наталія ЛАЗАРЕНКО	
Фундатор українсько-польської/польсько-української наукової співпраці	44
Витяг з протоколу № 5 від 25 травня 2021 р. засідання Бюро Відділення професійної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України	46
Фотохроніка	47

SPIS TREŚCI

Wyciąg z protokołu nr 5 posiedzenia Rady Naukowej Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody z dnia 2 czerwca 2021 roku	7
Wasył KREMIEŃ	
Życie w imię nauki i dobra	9
Yurii BOICHUK	
Franciszek Szlosek — znany polski naukowiec, pedagog, działacz społeczny i wielki przyjaciel Ukrainy	12
Jan ŁASZCZYK	
Franciszek Szlosek — Człowiek i Praca	18
Ryszard BERA	
Rekomendacja w procesie nadania Panu profesorowi Franciszkowi Szloskowi zaszczytnego tytułu Doktora Honoris Causa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia H. S. Skoworody	23
Norbert G. PIKUŁA	
Profesor Franciszek Szlosek — dobry człowiek	28
Nellia NYCHKAŁO	
Innowacyjność, prognostyczność i odpowiedzialność społeczna polskiego naukowca-pedagoga współczesności	32
Heorhii FILIPCHUK	
Etyka pedagogiczna Franciszka Szloska	38
Larysa LUKYANOVA	
Opiekun „spolegliwy” polsko-ukraińskiej współpracy naukowej	41
Nataliia LAZARENKO	
Założyciel ukraińsko-polskiej/polsko-ukraińskiej współpracy naukowej	44
Wyciąg z protokołu nr 5 z dnia 25 maja 2021 r. z posiedzenia Biura Wydziału Edukacji Zawodowej i Oświaty Dorosłych Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy	46
Kronika fotograficzna	47

Наукове видання

ФРАНТИШЕК ШЛЬОСЕК

**ПОЧЕСНИЙ ДОКТОР
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

FRANCISZEK SZLOSEK

**DOKTOR HONORIS CAUSA
CHARKOWSKIEGO NARODOWEGO UNIWERSYTETU PEDAGOGICZNEGO
IMIENIA H. S. SKOWORODY**

Наукові редактори — Н. Г. Ничкало, Ю. Д. Бойчук

Відповідальний за випуск — І. В. Гавриш

Літературні редактори — В. П. Гордієнко (українська мова),

Я. Є. Нахлік (польська мова)

Технічний редактор та оригінал-макет — С. О. Марченко

Підписано до друку 18.06.2021 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Умовн. друк. аркушів 2,91. Облік. видав. арк. 1,93.

Наклад 300 прим. Зам. № 227.

Віддруковано з оригіналів

Видавництво ТОВ ВБ «Інтелект України»,

а/с 11899, м. Харків, 61037.

Тел.: (057) 757-09-40. E-mail: office@intellect-ukraine.org

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 4508 від 19.03.2013.

Віддруковано з готових форм у друкарні ПП «Модем»,
вул. Восьмого березня, 31, м. Харків, 61052. Тел.: (057) 758-15-80.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ХК № 91 від 25.12.2003.